

PRZYCZYNEK DO POZNANIA ROZWOJU EMBRIONALNEGO *ORNITHONYSSUS BACOTI* (HIRST, 1913)

KAZIMIERZ ŻUKOWSKI

Zakład Parazytologii Lekarskiej PZH, Warszawa

Materiał użyty do obserwacji pochodzi z terenu Warszawy. Rozwój jaj, odkładanych przez samice, śledzono w temperaturze pokojowej (około 20°C) oraz w temperaturze podwyższonej (około 30°C).

Wstępne badania wykazały, że rozwój embrionalny tego pasożyta w temperaturze pokojowej trwa znacznie dłużej (ok. 73 godz.) niż w temperaturze podwyższonej (około 45 godz.). Należy tu podkreślić, że w temperaturze pokojowej występuje pewna zgodność w długości rozwoju embrionalnego *Ornithonyssus bacoti* (przedstawiciel typowych hematofagów) i *Pergamasus brevicornis* Berl. (reprezentant form wolno żyjących). Prócz tego w rozwoju embrionalnym tych roztoczy występuje szereg innych cech wspólnych. A oto ważniejsze z nich:

1. Ten sam typ skracania paska zarodkowego, tzn. że u roztoczy tych zachodzi przemieszczanie przedniego odcinka ciała w kierunku płata analnego (telsona), który nie zmienia swego położenia. Taki typ skracania paska zarodkowego u *Gamasides* (Żukowski, praca w druku w *Zool. Pol.*) wyraźnie odbiega od tego procesu u *Ixodides* (Wagner, 1894; Aeschlimann, 1958).

2. Identyczny sposób organizacji aparatu gębowego. W obu przypadkach w okresie skracania paska zarodkowego następuje organizowanie aparatu gębowego. Zachodzące w tym czasie zmiany dotyczą głównie przedniej części zarodka, tj. akrona, segmentu palp oraz chelicer, które poza obrotem o 90° zmieniają swe położenie — z przedgębowego na zagebowe.

3. Występowanie obrotów wstecznych. Po okresie skracania paska zarodkowego i organizacji aparatu gębowego embriion wykonuje obroty wsteczne, co umożliwia zarodkowi wymieszanie elementów troficznych oraz wydłużenie trzech pierwszych par odnóży krocnych.

4. Ten sam los IV pary odnóży kroczyńnych. Wiadomo bowiem, że u roztoczy zachodzi odmienny rozwój tej pary odnóży. Czwarta para odnóży już we wczesnym okresie rozwoju embrionalnego wykazuje niedorozwój. U młodych form larwalnych są one ukryte pod hypodermą, wykazują zagięcie do przodu i nie posiadają uzbrojenia. Wytwarzanie na nich szczecinek, przyłg i pazurków następuje w trakcie wytwarzania, pod chityną larwy, pancerza protonimfального. Uwolnienie tej pary odnóży zachodzi podczas linki larwy w protonimfę.

Dostrzeżone dotychczas różnice w rozwoju embrionalnym roztoczy wyrażają się przede wszystkim w mniejszej ilości obrotów wstecznych zarodka, w odmiennym sposobie opuszczania osłonek jajowych przez larwę oraz w mniejszych rozmiarach jaj.

Adres autora:

Warszawa, Chocimska 24

A CONTRIBUTION TO THE EMBRYOLOGIC DEVELOPMENT OF *ORNITHONYSSUS BACOTI* (HIRST, 1913)

by

K. ZUKOWSKI

The embryonal growth of *Ornithonyssus bacoti* (Hirst, 1913) is compared with that of *Pergamasus brevicornis* Berl. The common features were found to be: type of germ band, organization of the mouth apparatus, regressive revolutions and the development of the IV pair of perineal crura, whereas the distinguishing ones are: lower number of regressive revolutions of the embryo and the modus of dropping the egg membranes by larvae.